

Leta 1994 je bila kot slovenska predstavica izvoljena v mednarodno Komisijo za zgodovino mest (Commission internationale pour l'histoire des villes), kjer je od leta 2002 članica njenega 15-članskega izvršnega odbora. Prav tako je slovenska predstavica v leta 1995 ustanovljenem izvršnem odboru mednarodnega združenja za zgodovino Alp (Comité de l'Association internationale pour l'histoire des Alpes).

Za svoje delo je naša jubilatka prejela tudi več mednarodnih priznanj in nagrad. Leta 1974 je prejela Prešernovo nagrado za diplomsko delo, 1986 pa nagrado sklada Borisa Kidriča za raziskovalne dosežke na področju raziskovanja starejše zgodovine naših mest. V letih 1990/1991 je bila štipendistka sklada Alexandra von Humboldta v Münchnu in Münstru.

Svoj pečat pa ni dala le proučevanju istrske zgodovine, pač pa tudi razvoju stroke v tem okolju. Bila je ena od ustanovnih članic Zgodovinskega društva za južno Primorsko (ZDJP), ki je pričelo z izdajanjem revij *Annales* za istrske in mediteranske študije in *Acta Histriae*. Je članica njunih uredništev, v revijah pa tudi redno objavlja. Sodeluje na simpozijih in strokovnih srečanjih, ki jih prirejamo na Univerzi na Primorskem in ZDJP.

Kar pa se pri orisu njene življenjske poti mogoče zdi še najpomembnejše, pa je to, da se kljub vsem naštetim dosežkom odlikuje s skromnostjo, odkritosrčnostjo in spoštivim odnosom do drugega. Občudujemo njeno pristno ljubezen do življenja, ki ga v prostem času skupaj z možem Tacijem in psičko Čupo izraža skozi strastno ukvarjanje z jadranjem in odkritosrčno družabnostjo, ki jo zaznamuje iskriča, skorajda otroška vedrina.

Iz uredništva revij *Annales* in *Acta Histriae*, ki ju kot glavni urednik vodi in ureja Darjin učenec dr. Darko Darovec, jubilatki od srca čestitamo in ji želimo še obilo znanstvenih dosežkov, predvsem pa osebnega zadovoljstva in prijetnih trenutkov v krogu njenih bližnjih.

Vida Rožac Darovec

AKADEMIK PROF. DR. JOŽE PIRJEVEC –
SEDEMDESETLETNIK

Težko je na kratko pisati o človeku, kot je Jože Pirjevec, saj njegova profesionalna, osebna in družbena zanimanja ter s tem povezane številne dejavnosti posegajo na zelo različna področja in jih tudi nespregledljivo zaznamujejo.

Dr. Jože Pirjevec se je rodil 1. junija 1940 v Trstu. Leta 1966 je diplomiral iz novejše zgodovine na Filozofski fakulteti Univerze v Trstu, med letoma 1967 in 1969 se je izpopolnjeval na visoki šoli v Pisi, v obdobju 1969–1971 pa na Diplomatski akademiji na Dunaju, kjer je študiral mednarodno pravo ter sodobno evropsko in avstrijsko zgodovino.

Akademik prof. dr. Jože Pirjevec.

Leta 1971 je bil imenovan za profesorja za zgodovino vzhodne Evrope na Fakulteti za politične vede Univerze v Pisi, leta 1976 pa je na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani, pod mentorstvom prof. dr. Frana Zwittera, dosegel doktorat iz zgodovinskih ved.

Na Filozofski fakulteti Univerze v Trstu je bil leta 1977 imenovan za rednega profesorja zgodovine slovanskih narodov, kjer je leta 1996 postal predstojnik katedre za zgodovino slovanskih narodov, potem pa je od leta 1986 do 1996 kot redni profesor za zgodovino vzhodne Evrope predaval na Fakulteti za politične vede Univerze v Padovi.

V Trstu je bil na dodiplomskem in podiplomskem študiju mentor dolgi vrsti slovenskih zgodovinarjev s te in one strani meje, s čimer je ustvaril celo generacijo mladih zgodovinarjev. Eni so mu tako hvaležni za diplomu, drugi za doktorat, spet tretji smo mu iskreno hvaležni za nenehno nesebično in požrtvovalno pomoč pri mednarodnih štipendijah, gostovanjih v tujini, nasvetih in recenzijah, mnogi mu dolgujejo zahvalo za zgled in usmeritev na življenjsko znanstveno pot.

Leta 2002 smo ga uspeli pridobiti za nastop službe rednega profesorja na Fakulteti za humanistične študije

Univerze na Primorskem v Kopru, kjer predava na diplomskem in podiplomskem programu in je tudi predstojnik Oddelka za zgodovino. Je eden najbolj priljubljenih profesorjev med študenti, njegova predavanja pa so po širini zastavljenega pristopa in retorični kvaliteti vselej posebna, s prepoznavnim osebnim pečatom in znanstveno impresivna.

Dr. Jože Pirjevec je bil v svoji izjemni znanstveni karieri gostujoči predavatelj že na številnih evropskih univerzah – v Ljubljani, Turinu, Bochumu, Varšavi, Celovcu, na Dunaju in na Norveškem Nobelovem inštitutu (Oslo), če naštejemo le nekatere... Bil je štipendist avstrijske vlade, Sovjetske akademije znanosti, Humboldtove ustanove (A.v.Humboldt-Stiftung), Wilsonovega centra v Washingtonu, Nobelovega inštituta v Oslu in še in še bi lahko naštevali.

Tudi v tem so se izoblikovale njegove neštete povezave, sodelovanja in prijateljstva z znanstveniki z vsega sveta. V parku Pirjevčeve vile v Trstu, ki je pravzaprav že kar svojevrsten prostor "akademije", kjer se prepleta intelektualna in siceršnja gostoljubnost našega jubilaranta, sem samo v zadnjih dveh letih tako lahko spoznal dolgo vrsto zgodovinarjev – od Američanov, Avstrijcev in Italijanov do na primer profesorja, ki predava teorije fašizma na univerzi v Tokiu.

Enako pestra je kronologija Pirjevčevih družbenih aktivnosti in funkcij. V obdobju od leta 1984 do 2001 je predsedoval Narodni in študijski knjižnici v Trstu, od leta 1987 do 1991 pa je bil predsednik upravnega sveta Slovenskega stalnega gledališča v Trstu. Leta 1995 je bil izvoljen za člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti, kjer od leta 2001 predseduje Odboru SAZU za preučevanje narodnih manjšin, leta 2009 pa je bil izvoljen za rednega člana SAZU. Angažirano pozornost za slovensko aktualnost izražajo njegovi številni, nemalokrat brez obotavljanja kritično presojujoči komentarji in kolumne v periodičnem tisku, radijskih in televizijskih oddajah.

Vsebinsko je raziskovalno delo dr. Jožeta Pirjevca izjemno razgibano in raznoliko, saj sega od raziskav italijansko-južnoslovanskih odnosov v času Risorgimenta do zgodovine Rusije v 19. stoletju, v zadnjih letih pa se posveča predvsem zgodovini Jugoslavije med letoma 1918 in 1991, vojnim dogodkom v njenem prostoru pa tudi zgodovini Slovencev v Italiji od srede 19. stoletja do danes. Zato bi znanstveni opus dr. Pirjevca po raznolikosti vsebin in obsegu lahko primerjali z opusom le malokaterega slovenskega zgodovinarja, saj obsega prek deset monografij, objavljenih v slovenščini, italijanščini in češčini ter dolgo vrsto znanstvenih člankov, ki so izšli v nemščini, angleščini, francoščini, srbsščini in hrvaščini.

Poleg številnih dokumentarnih filmov, pri pripravi katerih je sodeloval, je za RTV Slovenija leta 2005 napisal scenarij za serijo celovečernih dokumentarnih filmov z naslovom *Dnevnik nekega naroda*, v katerem je predstavil zgodovino Slovencev v 20. stoletju. Za niz teh dokumentarnih oddaj je junija 2006 dobil priznanje *Erasmus EuroMedia* organizacije *European Society for Education and Communication*.

Leta 1996 je bil dr. Jože Pirjevec v okviru Znanstveno-raziskovalnega središča v Kopru imenovan za znanstvenega svetnika in do danes mu je bilo zaupano vodenje številnih raziskovalnih projektov, ki so v domačem in mednarodnem zgodovinopisju uveljavili pomen raziskovalnega delovanja Univerze na Primorskem.

Za svoje znanstvene dosežke je dr. Jože Pirjevec prejel vrsto slovenskih in mednarodnih nagrad in priznanj, in sicer nagrado Kidričevega sklada (1988), Premio Acqui Storia (2002), zlato plaketo Univerze na Primorskem (2006), priznanje društva TIGR (2006), zlato plaketo ZZB NOB Slovenije (2007) in nazadnje državno priznanje *Ambasador znanosti Republike Slovenije* (2007).

In še bi lahko opisovali znanstvene, pedagoške in druge medsebojno močno povezane vidike življenja in dela našega jubilaranta, skratka – impozantna bibliografija in še bolj interesantna biografija.

Kar pa pri dr. Jožetu Pirjevcu še posebej privlači in imponira, je nekakšen otroško radoveden odnos do sveta znanosti in sveta nasploh, nekakšen strasten odnos do življenja kot celote, pri čemer se neločljivo prepleta preprosta človeška radovednost z vedoželjnostjo ter znanstvenim pristopom k posameznim objektom zanimanja in proučevanja. To pa je tista razsežnost, ki jo človek ima ali pa je nima in se je ni mogoče priučiti.

Njegovo ustvarjalno delo je zato neločljivo povezano s konkretnim poznavanjem življenja, politike, kulture in družbe na različnih koncih sveta, kamor naš jubilarant nenehoma potuje in za kar, ob izjemni ustvarjalnosti in produktivnosti, vedno znova najde čas.

Dr. Jože Pirjevec je zato človek, sogovornik, prijatelj, ob katerem se ni mogoče dolgočasiti. V pogovorih z njim in ob branju njegovih besedil ni snovi, o kateri ne bi imel lastnega, originalnega mnenja, za katerega se vedno znova izkaže, da mu je vredno pozorno prisluhniti. Sodelavci in prijatelji mu ob jubileju srčno čestitamo in mu želimo še mnoga ustvarjalna leta.

Egon Pelikan